

Podpora verejného zdravia v kontexte stratégie sociálnej inklúzie

Public Health Promotion in a Context of Social Inclusion Strategy

Kvetoslava Repková

Inštitút pre výskum práce a rodiny

repkova@sspr.gov.sk

Podklady: Ľudmila Ivančíková, ŠÚ SR

Róbert Vlačuha, ŠÚ SR

Košice, 21.-22.9.2006

Namiesto úvodu...

Instead of Introduction...

- Obhajoba zdravia na báze ľudských práv a solidarity
- 20. storočie – zvýšenie efektívnosti zdravotnej starostlivosti (v rozvinutých i rozvojových krajinách)
- Rovnaké príležitosti v oblasti zdravia a pohody/blaha pre všetkých
- Znižovanie zdravotných disparít medzi bohatými a chudobnými

(The Bangkok Charter for Health Promotion, Thailand 2005; Kirch, 2004))

Zdravie ako kategória sociálnej začlenenosti
(the „Health“ as a matter of social inclusion)

Štruktúra prezentácie

Structure of Presentation

- Zdravie ako kategória sociálnej začlenenosti (východiská, charakteristika NAPSI 04-06)
- EU – SILC 2005 v podmienkach Slovenska
- Vybrané výsledky indikátorov peňažnej povahy
- Vybrané výsledky indikátorov nepeňažnej povahy
- Reflexia zdravia a jeho verejnej podpory

1. Zdravie ako kategória sociálnej začlenenosti

Health as a social inclusion category

- r. 2000 (Lisabon) – otvorená metóda koordinácie EU ako nástroj k odstráneniu chudoby a sociálneho vylúčenia
- Spoločné memorandum o inklúzii (JIM, december 2003)
- Národný akčný plán sociálnej inklúzie 2004-2006 (NAPSI, júl 2004)
- **Východiská:**
 - determinujúce riziko chudoby – príjem a jeho rozdelenie,
 - sociálne vylúčenie je širší koncept ako chudoba (je vylúčením vo viacerých oblastiach života)
 - skupiny vo zvýšenom riziku CHaSV (mladí a dlhodobo nezamestnaní, rodiny s deťmi, občania so ZP, starší občania, bez domova, príslušníci segregovaných rómskych osád, imigranti)
 - stratégia: uľahčenie prístupu k zdrojom, právam tovarom, službám

2. EU-SILC 2005

- Súbory spoločných EU indikátorov na porovnanie situácie v príjmoch a sociálnom vylúčení
- Poskytuje sledovanie prierezové (k časovému úseku) a longitudinálne (v čase, 2005-2008)
- Sledovanie domácností (viac ako 6000 domácností, takmer 13 000 osôb 16+, návratnosť viac ako 85%)
- Indikátory peňažnej povahy:
 - riziko chudoby (príjem nižší ako 60% mediánu ekvivalentného príjmu, nižší ako 5 631 Sk),
 - nerovnosť príjmového rozdelenia (Gini koeficient)
- Indikátory nepeňažnej povahy:
 - kvalita bývania,
 - primárna nepeňažná deprivácia (mäsité jedlá, dovolenka, sezónne oblečenie, primerané teplo v dome, platenie účtov, platenie zvyčajných výdajov)
 - predmety dlhodobej spotreby
 - zdravie

3. Indikátory peňažnej povahy: vybrané výsledky

Monetary indicators: some findings

- Vyše 13% obyvateľstva v riziku chudoby (do roku 2004 cca 21%)
- Najviac ohrozenou skupinou sú deti do 15 rokov veku (viac ako 18) a od 16-24 rokov veku (takmer 17%)
- Nízke medzipohlavné rozdiely (M:13,2%, Ž:13,5%)
- Feminizácia chudoby starších (cca 10% žien 65+ a 3% mužov 65+)
- Najnižšia miera chudoby u dôchodcov (cca 7%), vyššia však u žien dôchodkýň (M:4,4%, Ž:8,3%); najvyššia u nezamestnaných (vyše 39%)
- Najvyššia miera chudoby u neúplných rodín a rodín s 3 a viac deťmi (24-32%), najnižšia v domácnostiach bez detí (cca 4%)

(zdroj: www.statistics.sk)

4. Indikátory nepeňažnej povahy: vybrané výsledky

Non-monetary indicators: some findings

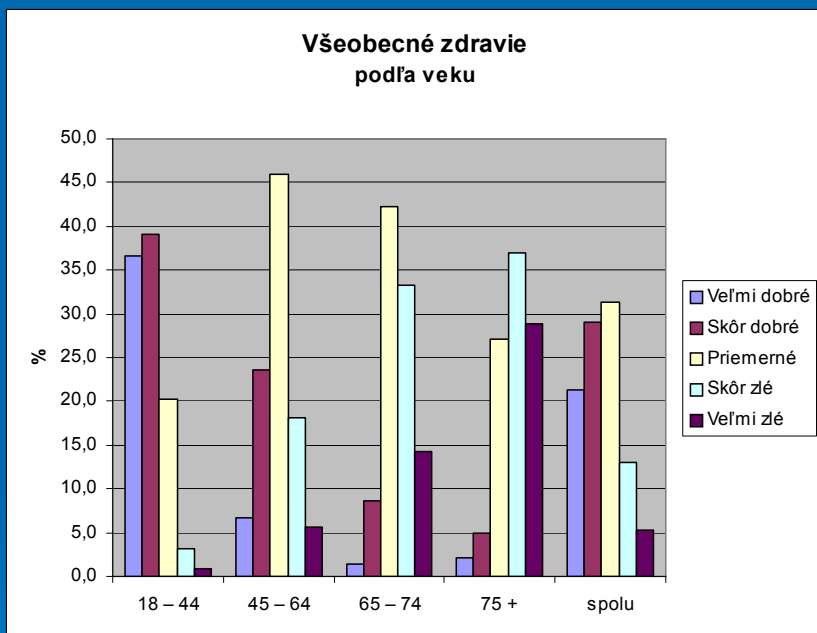
- Domácnosti v riziku chudoby:
 - 85% ťažkosti s platením bežných výdavkov (vyše 26% veľké ťažkosti)
 - Takmer 70% si nemôže zaplatiť raz ročne dovolenku mimo domu
 - Vyše 50% nemôže dovoliť jesť každý druhý deň mäsité jedlo
 - Cca 17% nemôže udržiavať v dome primerané teplo
 - Cca 9% má nedoplatky na nájmomnom
 - Cca 15% má nedoplatky na účtoch za energie
 - Vyše 2% majú nedoplatky v splátkach nákupov na pôžičku a v iných úveroch

(zdroj: Ivančíková, 2006)

5. Reflexia zdravia a jeho verejnej podpory

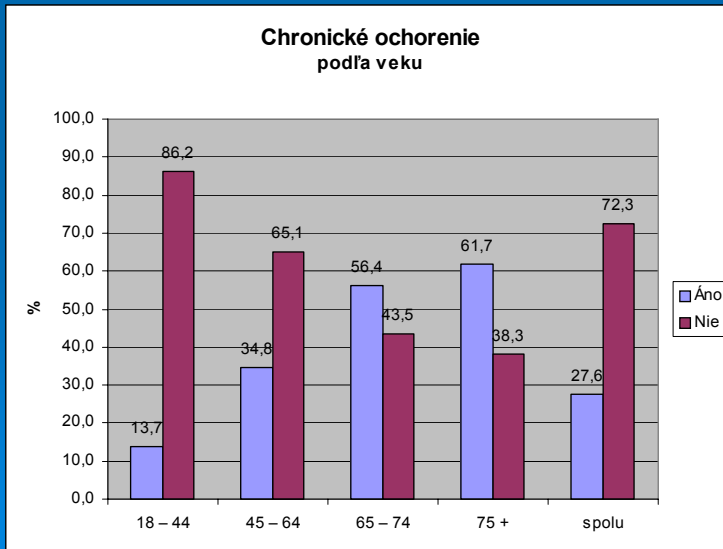
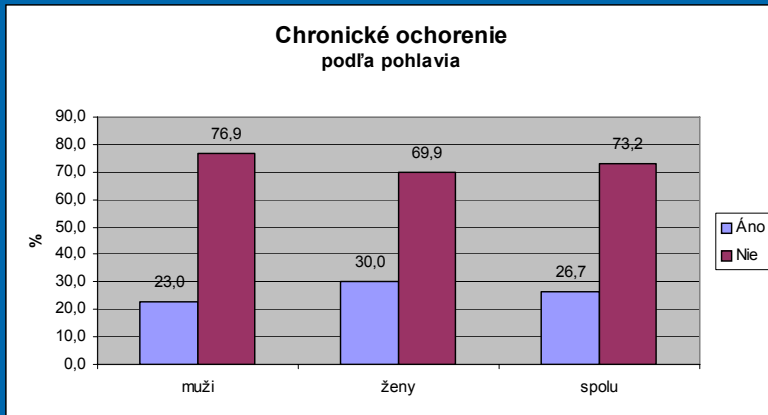
Health and its public promotion: reflexion

- Výrazne prevyšuje priemerné až dobré vnímanie vlastného zdravia
- Vekom sa pozitívne vnímanie znižuje, osobitne po 75+
- Výsledky korešpondujú so zisteniami Dublinskej nadácie (6%-zlý zdravotný stav; Krieger, 2004)

Zdroj: Štatistický úrad, 2006

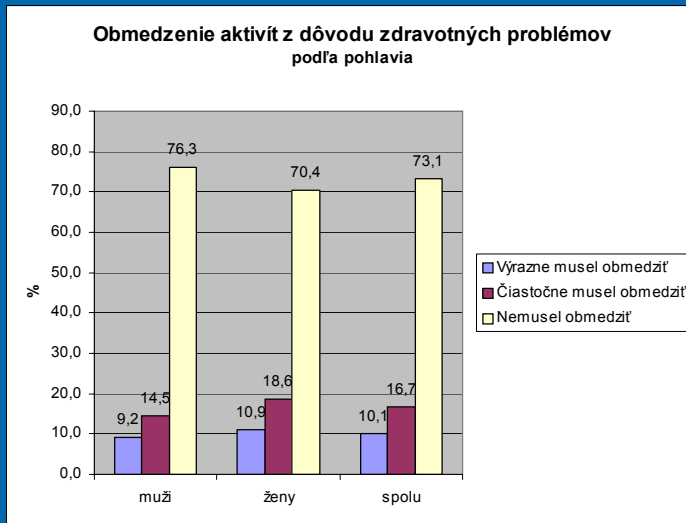
5. pokračovanie/cont.

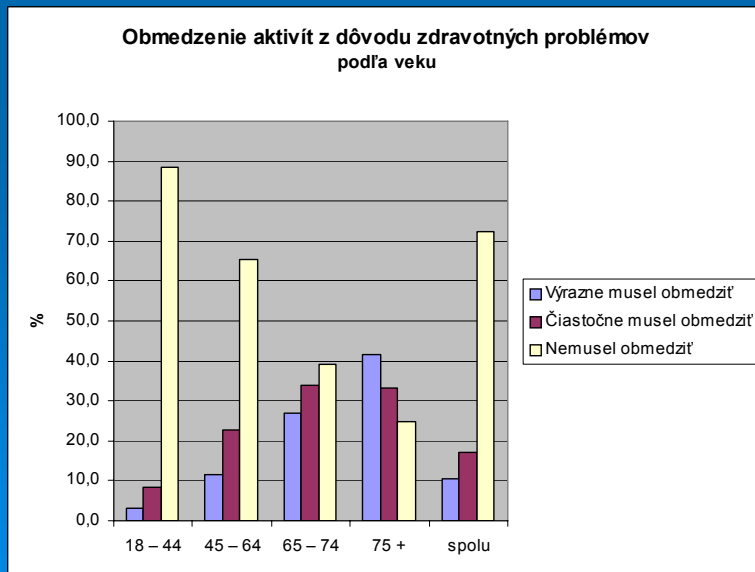
- Vyše ¼ repondentov má chronické ochorenie, častejšie ženy
- Počet chronických ochorení rastie vekom, najmä od 65+
- Dublinská nadácia – 23% (Krieger, 2004)

Zdroj: Štatistický úrad, 2006

5. pokračovanie/ cont.

- Cca ¼ respondentov musela obmedziť svoje aktivity, častejšie ženy

- K výraznejšiemu obmedzeniu aktivít po 65+, osobitne po 75+

- Zdroj: Štatistický úrad, 2006

5. Pokračovanie/cont.

Osobitné otázky dostupnosti zdravotníckych služieb

- *Potrebovali ste v posledných 12 mesiacov vyšetrenie alebo liečbu a nemohli ste to absolvovať?*
 - cca 8% áno, častejšie ženy
 - dôvody: cca 32% finančné, uvádzali najmä osoby 65+; cca 1/4 osoby v riziku príjmovej chudoby

- *Potrebovali ste v posledných 12 mesiacoch zubné vyšetrenie alebo liečbu a nemohli ste to absolvovať?*
 - cca 7,6% áno, častejšie ženy
 - dôvody: vyše 53% finančné, uvádzali najmä osoby 65+, osobitne 75+; cca 1/5 osoby v riziku príjmovej chudoby

- Dublinská nadácia: hodnotenie kvality zdravotníckych služieb – 3,7 z 9 bodov (Krieger, 2004)

(zdroj: Štatistický úrad, 2006)

Zhrnutie – výzvy

Summary - challenges

- Opodstatnenosť jednoty peňažných a nepeňažných indikátorov chudoby (najmä u starších ľudí)
- Nároky na pracovnú silu opatrovateľov starších ľudí
- Rodový aspekt starostlivosti (viac starších žien, ženy ako opatrovateľky)

Literatúra

Ivančíková, Ľ.: Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností 2005 (EU-SILC). Prednesené na seminári k Príprave Národnej správy o stratégiách sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie, Bratislava, 25. júla 2006

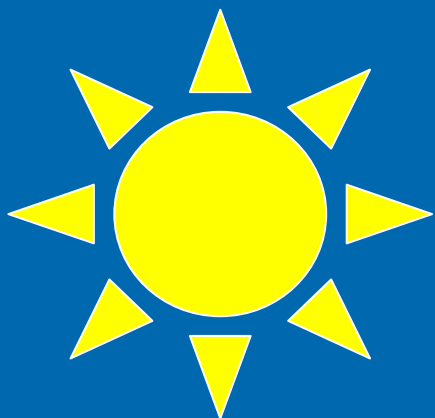
Kirch, W.: Public Health in Europe. Springer, Berlin 2004

Krieger, H.: Quality of Life in Europe. Prezentácia na národnom seminári, Bratislava, 10. november 2004

Národný akčný plán sociálnej inklúzie 2004-2006. MPSVR SR, 2004

The Bangkok Charter for Health Promotion in Globalized World.

www.who.int/healthpromotion/conference

Ďakujem za pozornosť

